

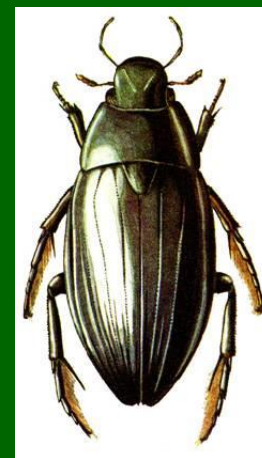
AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Ing. Tomáš Just

Regionální pracoviště Střední Čechy

Konference Voda v krajině – naděje pro budoucnost
14.4.2016

**Některé novější příklady revitalizací
a posuny k ekologizaci správy vodních toků
se zřetelem k zemědělské krajině**

Přírodní vodní tok – vzor dobrého ekologického stavu dle rámcové směrnice o vodní politice

- **přírozeně velký prostorový rozsah a členitost**
- **podpora tlumivých povodňových rozlivů do nivy**
- **bohaté oživení**

Koryto devastované technickou úpravou:

- prostorově redukované, zbavené členitosti
- nadměrně kapacitní a zahloubené
- rychle odvádí povodňové vody
- výrazněji odvodňuje okolí
- bídné podmínky pro oživení

Některé nové revitalizace vodních toků

**výchozí stav - dosud nerevitalizovaný úsek
(náhradní rekultivace za JETE)**

Revitalizace Stropnice pod Novými Hrady

**Akce Povodí Vltavy, s.p., podpořená v rámci operačního programu
Životní prostředí, 2014**

Po dokončení výstavby, duben 2014

Září 2014: Revitalizace vhodně dotvořena povodní

Ing. Vladimír Šámal, České Budějovice
Průkopník revitalizací v Čechách a motor revitalizace Stropnice

Revitalizace Dunaje u Hundersingen

2009 - 2012

Bádensko-Württembersko, 2014, nesplavný Dunaj nad Ulmem

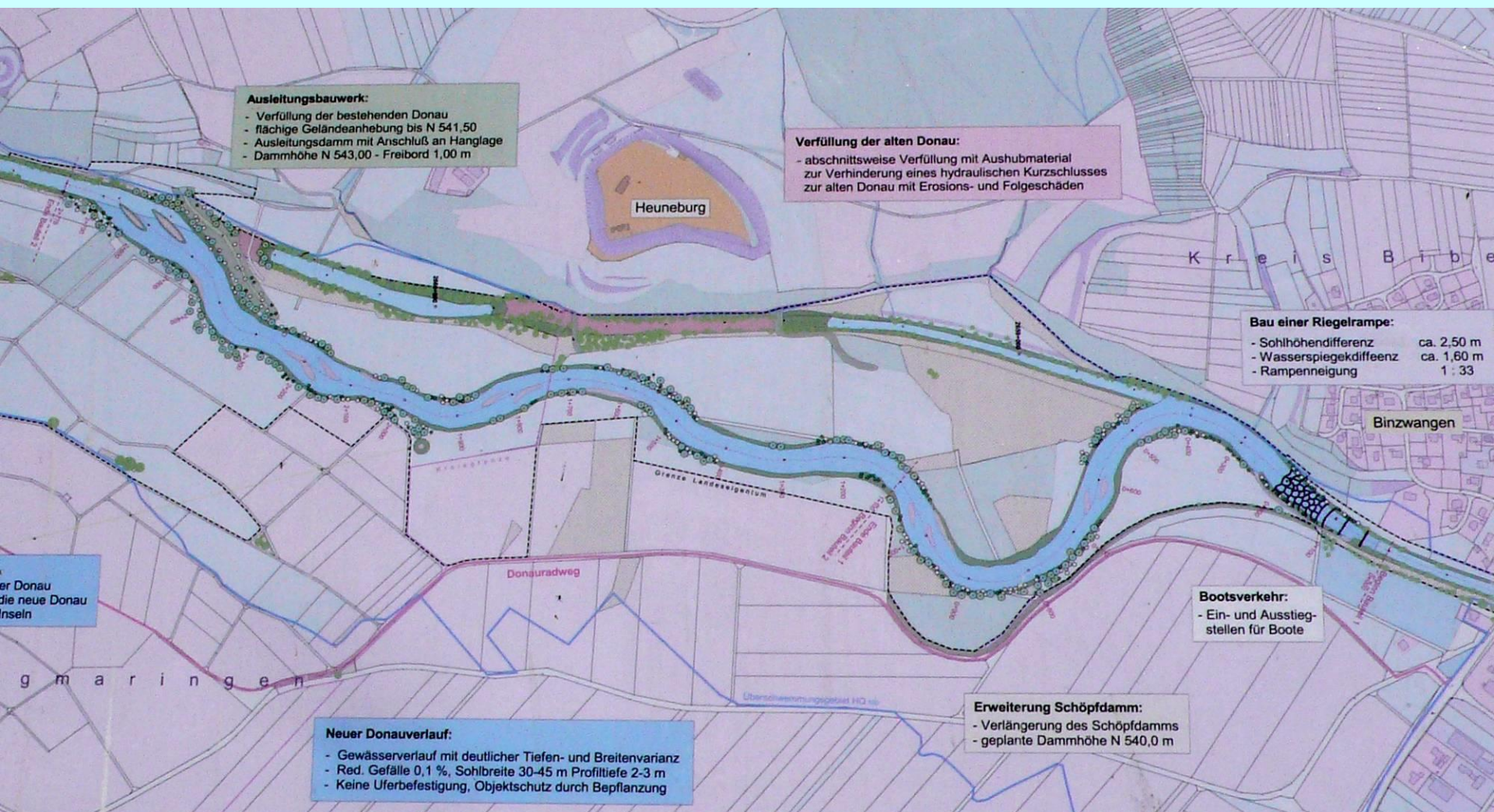
stav před revitalizací – nález z internetu

$Q_a - 25 \text{ m}^3/\text{s}$

$Q_{100} - 475 \text{ m}^3/\text{s}$

realizace 2009 – 2012

řešená délka 2,4 km, prodloužení koryta na 2,8 km

- rozšíření koryta ze 40 na prům. 60 metrů
- zmírnění podélného sklonu ze 2 na 1 ‰
- vytvořen říční pás v ploše 80 ha, průměrné šíře 260 m

Investor Vládní presidium Tübingen
náklady 2,6 mil. €
40 % nákladů Evropský zemědělský fond rozvoje venkova

Revitalizace Litovického potoka v Hostivicích 2015

výchozí stav

- plocha širokého povodňového koryta 18 703 m²
- plocha obnovené nivy: 6,8 ha

- původní délka koryta potoka v řešeném úseku 1,94 km
- revitalizovaná délka potoka 2,36 km

Dolní úsek – to už je vlastně i ta zemědělská krajina.....

Revitalizace Loděnického potoka u Nenačovic 2015

dřívější stavy cca 1984 a 2015

Investor: Povodí Vltavy, s.p.

Finance: Operační program Životní prostředí

Náklady 27,1 mil. Kč

**Revitalizační koryto s přírodě blízkou kynetou;
v březích pařezové implantáty**

Řešená délka: 1,8 km (původního koryta)

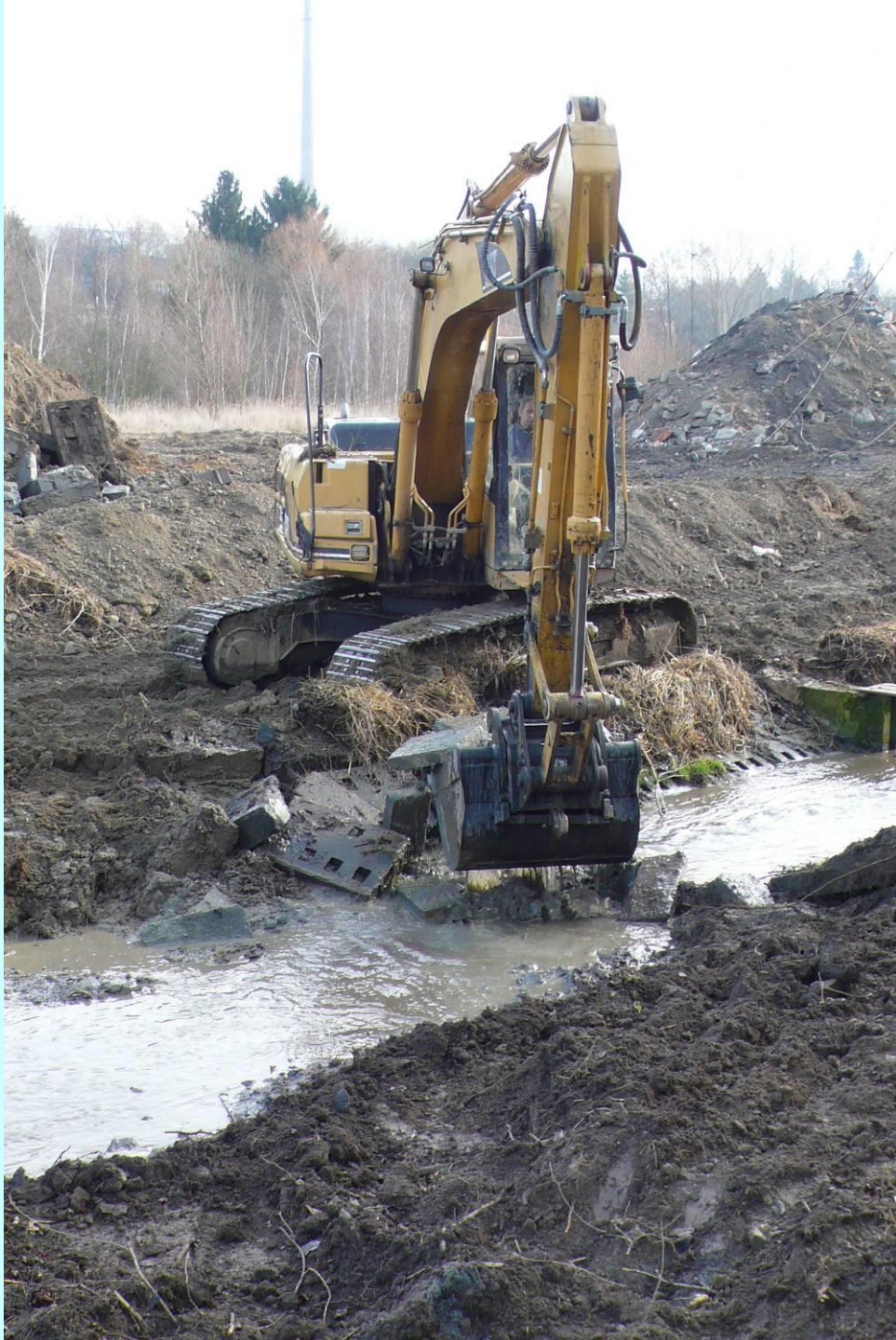

Revitalizace Říčanky v Říčanech; 2015

Investor: Povodí Vltavy, s.p.
Financování: OPŽP

**Některé aspekty správy vodních toků,
týkající se zadržování, resp. odtékání vody
z krajiny**

Zásada první azásadní:
Důsledná ochrana dochovaného stavu
toků a niv před zhoršováním

**To platí také o upravených tocích,
zejména pokud již prodělaly částečnou renaturaci !**

Respektování samovolného vývoje přírodních a přírodě blízkých úseků vodních toků

*Toto není nepořádek a zanedbaná údržba,
toto je přirozeně se vyvíjející potok.*

Racionalizace a ekologizace běžné údržby vodních toků

Účelnost opatření prověřovat kontrolními otázkami:

- čemu doopravdy vadí tato nátrž ?
- jaké riziko představuje tato dřevní hmota ?
- co se (ne)stane, když tato splavenina zůstane na svém místě ?

Racionální výklad povinností správce vodního toku:

Odstraňování překážek z vodních toků ⇔ odstraňování takových překážek, které skutečně něčemu vadí

Udržování průtočnosti ⇔ udržování takové průtočnosti, jaká je v daném místě či úseku odůvodněně potřebná

Program údržby drobných vodních toků Mze:

Nastavení programu umožňuje nevhodné aplikace, vedoucí k neúčelnému zhoršování morfologického a ekologického stavu vodních toků

Je obnovování melioračních kanálů v polích a lukách dobrým počinem v boji se suchem a povodněmi ???

Ukládání sedimentů podél koryta – nevhodné a protiprávní

§ vodní hospodářství ⇔ ekologický stav vodního toku a nivy
⇔ průtočnost mezi korytem a nivou

§ ochrana přírody ⇔ ruderalizace břehů a nivy
⇔ poškození VKP niva

§ odpadové hospodářství ⇔ sediment = odpad

Racionalizace opatření po povodních, přiměřené využívání pozitivních povodňových změn

Více rozlišovat, co je opravdu škoda, a co přijatelná změna.

Neprovádět neúčelné a nevhodné zásahy, které na vodních tocích nadělají větší škody než sama povodeň

Vodslivský potok, BN, 2002

Nezbytné nepříznivé zásahy do vodních toků provádět pouze :

- **výjimečně**
- **v odůvodněném rozsahu**
- **s co nejmenšími nepříznivými dopady**
- **s přiměřenými kompenzacemi**

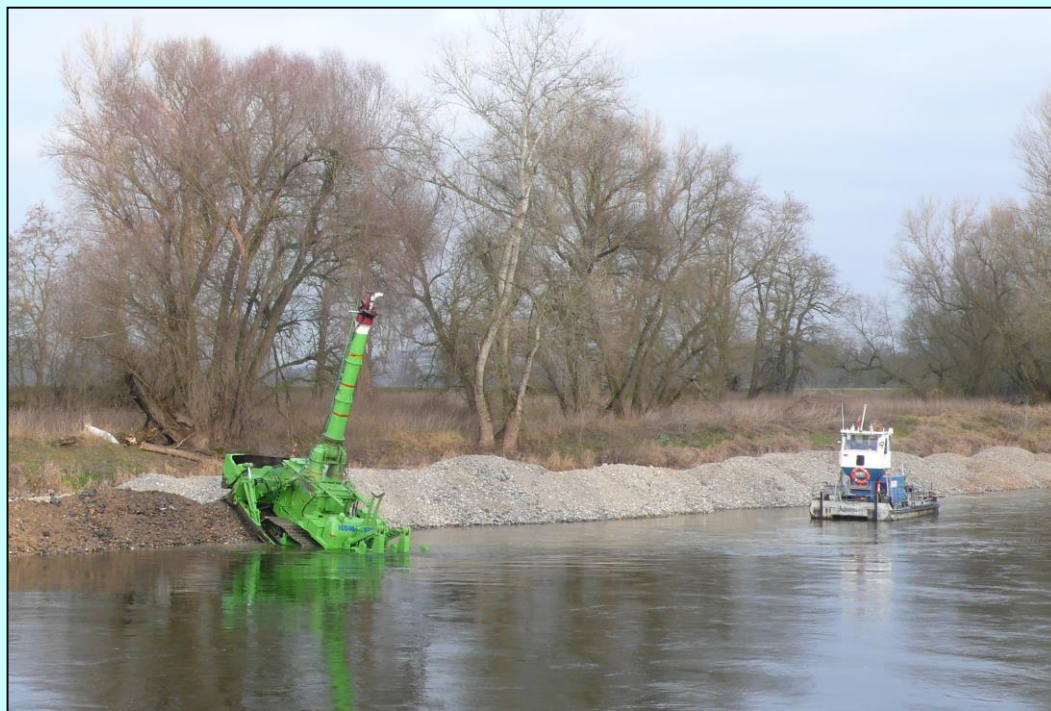
Zásahy po povodních provádět přiměřeně vzhledem k toku a jeho okolí.

Je přiměřené takto opevňovat břeh, za nímž leží extenzivní louky?

Špatné nastavení odstraňování „povodňových škod“ v § 83, písm. m) vodního zákona:

- chybí diferenciacie škod a přijatelných změn
- nedostatečná diferenciacie škod podle významu a naléhavosti
- dalekosáhlé a obtížně korigovatelné důsledky závěrů škodních komisí, činěných povrchně ve stresových situacích po povodni
- nepřiměřené suspendování předpisů o ochraně přírody i u škod odstraňovaných po delší době

Zlepšení péče o břehové porosty

**Od holorubů k uvážlivému probírkovému hospodaření
a podpoře břehových porostů přírodě blízkého charakteru**

Největší význam mají stromy rostoucí v břehové čáře (první na ráně při kácení.....)

**Samovolné
renaturace
technicky upravených
vodních toků:**

**ochrana, využívání,
usměrňování a podpora**

**rozpad opevnění
a vymílání koryta**

zanášení koryta

zarůstání bylinnou vegetací

zarůstání dřevinami

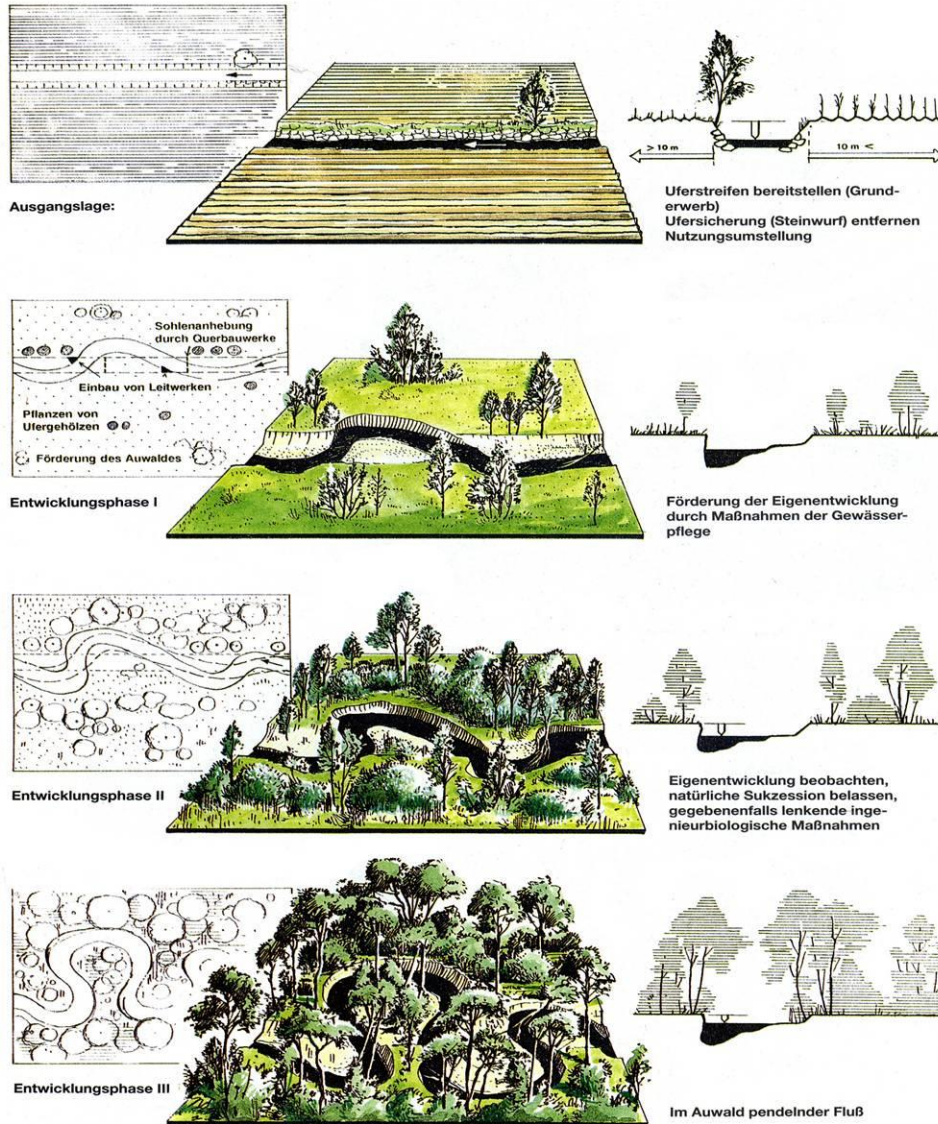
renaturace bobrem

renaturace povodněmi

V Bavorsku propagují renaturace oficiální tiskoviny ekologického (a současně vodohospodářského) ministerstva

Omezení samovolných renaturací:

- nadměrné zahloubení koryta
- odolné technické opevnění
- omezení právní, pozemková

Zde sice opevnění nevydrželo a zlepšila se členitost koryta, ale nadměrné zahloubení vyvolává potřebu korekce

**Tento potok se samovolně mění v přírodě blízky
– investiční revitalizace by byla zbytečná**

Tíživé dilema správce vodních toků:

Utlumování oprav a údržby existujících, administrativně nerušených technických úprav koryt vodních toků

§1 Povinnosti správce svěřeného majetku

§2 Prostředky na udržování jsou omezené → §1 lze tak jako tak naplňovat jenom zčásti

§3 Udržování a opravy nevhodných a nepotřebných technických úprav = udržování vodního toku v nedobré ekologickém stavu → jde proti požadavkům rámcové směrnice o vodní politice

Renaturace ve vodohospodářském plánování:

Navrhujeme širší kategorii

upravený vodní tok, vyžadující zlepšení morfologického stavu

a v tomto rámci podkategorii

upravený vodní tok, určený k samovolné renaturaci

(s případnou podporou doplňkovými opatřeními)

Podpora zániku vodoprávní existence neúčelných technických úprav vodních toků

➔ ➔ dále nakládat s vodním tokem jako přirozeným

Podpora renaturací extenzivními opatřeními:

- struktury říčního dřeva
- rozčleňující kamenné záhozy
- skupiny velkých kamenů
- výsadby dřevin do břehové čáry

Obnova šterkových struktur v korytě..... v malém.....vhodná náplň občanského ekotělocviku.....

Akce NABU Hamburg, foto F. Schichtling

Kdo má bagr, zmůže víc

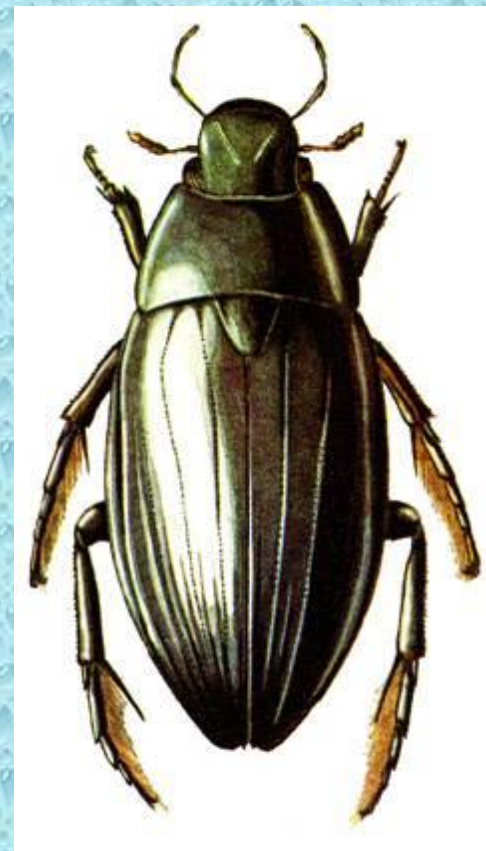
Akce rybářského spolku v Schüttorfu, Dolní Sasko; foto M. Reis-Müller

**Co je nevhodné zanedbávání povinností správce
svěřeného majetku,
a co je žádoucí naplňování cílů vodní politiky?**

Děkuji za pozornost

[http://praha.ochranaprirody.cz/
tomas.just@nature.cz](http://praha.ochranaprirody.cz/tomas.just@nature.cz)